

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
 "אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
 פר' וישב תשפ"א • גליון ע"ט

גזר קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

עד מתי קץ הפלאות

שמעתי מרבי מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע לפרש "ויהי מקץ שנתיים ימים", "כל מקום שנאמר ויהי, אינו אלא לשון צרה" (מדרש תנחומא שמיני טו א). זה ימים ושנים אין מספר שאנו מחכים על הקץ ועדיין לא בא, אין לך צער גדול מזה, "ויהי מקץ". ומגיד לנו הכתוב "שנתיים ימים", דעו לכם שהוא מפני שישנתם את הימים, כי במשך העתים האלה כבר היה פעמים רבות יום המוכן לגאולה, אלא שנפלה עלינו תרדמה וישנו.

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

גילוי כבוד שמים בסוף הגלות המר

ותבלענה השבלים הדקות את שבע השבלים הבריאות והמלאות וייקץ פרעה והנה חלום (בראשית מא, 6). הנה ידוע כי שבע השבלים הבריאות מרומז לז' ספירות קדושות, ושבע השבלים הדקות מרומז על 'זה לעומת זה ברא אלקים' (ענין קהלת ז, יז), כידוע ליודעי חן (ענין זוהר פרשת מקץ, מ"א קצד ע"א).

וכן מבואר בזוהר הקדוש [פרשת] מקץ (שם, ובדף קצו ע"א) מאין ידע יוסף לפתור כי יהיה שני השובע ושני הרעב, כי הסתכל בעולמות העליונים, וראה אשר במשך שבעה שנים, יתגברו ויתעלו השבע מדות הקדושות, והסטרא אחרא תנבע, וממילא בראות 'פני מלך חיים' (משלי טז, טו), וישפע שפע ברכות ממקור העליון, ועל ידי זה יהי' שובע גדול בכל הארץ, וכשיעברו השבע שנים, תתגבר הסטרא אחרא ח"ו, וממילא והרעב יהי' על הארץ, ועל ידי זה כשכא יעקב עם בניו למצרים מקור הסטרא אחרא, הכניעו אותה מעט, ונתגברה הקדושה, והתחילו לזרוע (ענין רש"י בראשית מז, יט).

וזהו שמרמז הכתוב על הגלות המר הזה ואמרו, [ותבלענה] אפילו אם ח"ו תבליע הסטרא אחרא המרומז בשבע השבלים הדקות, את הקדושה המרומז בשבע השבלים הבריאות כנ"ל, ותתגבר ח"ו בחינת הרע על העולם, אל תדאג לומר אפס תקוה ח"ו, רק אז יוקץ פרעה 'ויקץ' מלשון 'קץ הימים' (דניאל יב, יג), 'פרעה' לשון גילוי כמו 'פְּרָעָה אהרן כו' (שמות לב, ה). בראשית, שהשם יתברך ברוב רחמי יגלה בעצמו את קץ הגאולה.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

התעוררות תשובה והשבון הנפש

ויהי מקץ שנתיים ימים (בראשית מא, א). צער גדול יצטער האדם כאשר יקיץ משנתו שהי' ישן בימי חייו, והיינו "שנתיים ימים". "ופרעה" הוא לשון גלוי כמו כי פרעה אהרן (שמות לב, ח). וזהו "ופרעה חולם" שמתגלה לו שעד עכשיו הי' חולם בימי חייו, כי הי' יושב בטל כישן דמי. "והנה עומד על האור", כמאמר העולם במי שאין לו יסוד ועמידה

טובה, שהוא כעומד על גבי המים. כן מרגיש האדם כאשר הוא מתעורר מתרדמת הבלי חיי הזמן.

"והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרענה באחו". רמז, שמתוך מצבו החלש בכל התנהגותו עולה חשבון שבע עשרות שנים מימי חייו, שנהנה מגשמיות העולם הזה והי' מיפה ומבריא את גופו ורועה את עצמו בתאוות גשמיות רח"ל. ועוד עולות מן היאור שבע פרות אחרות רעות מראה ודקות בשר, רמז לחשבון העולה בעסק הרוחני משבע עשרות שנות חייו, שזוה לא השתדל, ונשארו השנים דלות וריקות. "ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה והבריאות", היינו שיצא שכרו בהפסדו, וכאילו לא נהנה כלום בכל זה. כי הצער רב מן התענוגים, וכמ"ש בתנא דבי אלי' (בתחלתו) יום רע משכח יום טוב. "וייקץ פרעה", כלומר כשיגלה כל החשבון עי"ז ייקץ האדם משנתו קודם שיעבור הזמן, שיתעורר ויתקן כל הנהגתו כראוי מבעוד מועד.

(כ"ק מרן אבינו הנחל יצחק ז"ע)

מהגהה

גהלי אש בקצירת האומר

"משבר את לבם לאביהם שבשמים"

"ויוסף הוא השליט וגו' הוא המשביר לכל עם הארץ (בראשית מג, ב). פי' הוא יוסף ששובר את לבם מעם הארץ, אל אביהם שבשמים."

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

זהירות בכל תנועה והנהגה

והנה עומד על היאור (בראשית מא, א). איתא בספר חסד לאברהם להרה"ק ר' אברהם מראדאמסק זצ"ל, לבאר עפ"י דרך העבודה, שתמיד צריך האדם לחשב את עצמו כאילו הוא עומד על שפת היאור, ובכל תנועה והנהגה שאינה נכונה הוא יכול להחליק וליפול לתוכו. וכן עבודת ה' צריך האדם להיות זהיר בכל ענייניו לבל לימוט.

ויומתקו הדברים עפ"י מאמרו של הרה"ק ר' הענין מאלכסנדר זצ"ל עה"פ "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר", שצריך האדם לצייר את עצמו כאילו לבוש בגדי לבן ועל ראשו כד מלא על גדותיו בשמן, ובכל פסיעה צריך להיזהר לבל יישפך השמן ויוכתמו בגדיו המלובנים. וכ"ה העבודה כאמור, להיות זהיר בכל תנועה והנהגה אם ישר הוא בעיני ה'.

ובודאי אחר ימי החנוכה שבו העלינו אור בשמן, הזמן מסוגל שנוכל לזכור תמיד להיות זהיר בכל מעשינו ולשקלם בפלס החכמה.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

חזקי הגהה

פלאות התורה מאוצרותיו של הגה"ה ר' זרח רוזנטל שליט"א

"אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו"

גודל מדרגת בטחונו של יוסף הצדיק

הנה פרשת מקץ שנקראת השנה מיד אחר ימי החנוכה, כל ענינה שייך לחנוכה שבה עוסקים בלימוד גודל ענין האמונה האיתנה הנובעת מהבהירות בהנהגת הבורא את העולם והשלמות בדרגה זו, להיפך מקליפת יון. ונקדים מה שמובא בתנחומא (סוף פ' וישב ובב"ד פס, א) "ויהי מקץ שנתיים ימים" קץ שם לחושך, שהיה יוסף בבית האסורים, וכאשר הגיע זמן קץ החושך, עשה הבורא ופרעה חולם וכו'. וממשיך המדרש (שם, ג) על הפסוק בתהילים (מ, ה) "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו ולא פנה אל רהבים", אשרי הגבר וכו' זה יוסף, ששם ששל ידי שאמר לשר המשקים המצרי "זכרתני והזכרתני" נתוסף לו שתי שנים, כדי שלא תבוא ישועתו ע"י השתדלות מפנייתו לרהבים. ומקשה ה'וצוה הכהן' (לתלמיד המגיד ממעוזישיש ז"ע), ובבית הלוי, שלכאורה מדרש זה סותר עצמו. שבתחילה משבחים את יוסף ששם בה' מבטחו, ואח"כ ממשיך מיד שנענש בזה שפנה לרהבים להשתדלות.

שיעור האמונה שנתן יוסף לשר המשקים

והנה נקדים קודם פשט נפלא שאמר כאן רעק"א (מובא ברע"א עה"ח). לבאר מדוע כאשר אמר יוסף לשר המשקים שבעוד ג' ימים ישיב אותו פרעה על כנו, ויתן כוס פרעה בידו, מוסיף שתי מילים הנראות מיותרות "כמשפט הראשון אשר היית משקהו" (מ, ג). ומבאר, שיוסף הצדיק בעצם אמר כאן לשר המשקים שיעור באמונה. שלכאורה כאשר הוא מבשר לו שיחזור להיות שר המשקים כמו שהיה בתחילה, אין זה כלל בשורה טובה עבורו. שעכשיו אמנם נמצא בבית האסורים, אבל בכ"ז הוא חי. ולחזור ולהיות שר המשקים טמון בזה סיכון גדול מאד, שכיון שכמו שנפל זבוב שלא באשמתו ובכ"ז הושלך לכלא, יכול הרי שוב ליפול זבוב. ויוכל להיות שאזי ירהגנו פרעה.

ובפרט לפי המובא בילקוט שמעוני (שמות), שפרעה, בניגוד למלכים אחרים שאוהבים לראות סביב ארמונם ערוגות פרחים עצים ירוקים בריכות מים וכו', אהב פרעה לראות איך אנשים מתענים וסובלים יסורים. ולכן הגרודם של הניזונים למות של מצרים היה לפני ארמון פרעה. [וכאשר משה רבינו הזקנים באו לפני פרעה, ושמעו את צעקות הפצועים ועשן השרופים ומראה הנצלבים, נשמטו הזקנים מגודל הפחד] וכמו שרואים שפרעה לכבוד יום ההולדת שלו עורף ראשים - "ישא פרעה ראשך מעליך" שנאמר לשר האופים. וא"כ צריך להיות סביב פרעה הרבה זבובים שמעשים מדם וגוויות המתים. וא"כ יוכל להיות כל הזמן בפחד שצריך ליהרר עכשיו שאפילו ספק ספיקא של זבוב לא יפול לכוס כאשר פרעה עסוק שעות רבות במשקו שלו... (ולכן יש שר מיוחד לעניני משקה) שאז העונש יהיה מות בעיניו באופן נורא.

מלמד יוסף הצדיק ומבאר לשר המשקים שיעור באמונה. שלמרות שמצרים גדולה אלף ושמונה מאות ק"מ, ויש בה טריליוני זבובים, אין מושג "מקרה", והכל מושגח מלמעלה. ואם נפל זבוב לכוס, אין זה מקרה שיכול לחזור ע"ע, אלא היה כאן השגחה נפלאה מהקב"ה שהפעיל זבוב, ונתן בו חיו, ושיגרו לכוס פרעה, והפעיל את חושי פרעה שישים ליבו לזבוב, והפעיל את עשתונותיו שגייע למצב שקוצץ וכועס, והשר הבכיר מושלך לבית האסורים שתחת פוטיפר שהיה רב הטבחים להרוג את חיביי מיתה

המשך בעמוד ב' <<<

"זאת חנוכה המזכה אחרי הימשה אותו"

שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע אומה שבתורה גזוו. ואין שום מקום שבו אפשר לנו למצוא את הארת האור הגנוז, כי אם בתורה, וכמ"ש "אין לנו שיעור רק התורה הזאת".

ובש"ס סוטה (כא) "איתא, את זו דרש רבי מנחם בן רבי יוסי, כי נר מצוה ותורה אור" תלה הכתוב את המצוה בנר, ואת התורה באור, את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה מאירה אלא לפי שעה, אף מצוה אינה מאירה אלא לפי שעה, ואת התורה לאור, לומר לך מה אור מאיר לעולם, אף תורה מאירה לעולם, ע"כ. ולדרכינו למדנו, שאף על פי שכשישבנו מול אור המנורה שהיא "נר מצוה" הרגשנו הארה גדולה, ועונג רוחני עד אין שיעור, אבל אור זה הוא לפי שעה, אבל אם נשכיל להכניסה לתוך דפי הגמרא, אזי תאיר לנו לעולמי עד.

ומסופר על הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זצוק"ל שהיה לו משמש מופלג בתמימות, והיה הרבי נוהג לשאול אותו בכל יום מימי החנוכה "כמה נרות מדליקין היום". היה הלה משיב "אתמול הדליקו שלשה נרות", והיה חוזר לשאול "וכמה מדליקים היום" והגבאי היה משיב "מחר ידליקו חמשה נרות". כי בתמימותו חשש שדיון הדלקת נרות חנוכה כדיון ספירת העומר, ואם יאמר כמה נרות מדליקים היום, לא יוכל להדליק בברכה...

והנה שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד, ויתכן שכוונתו היתה לעורה, שכאשר מדליקים נר חנוכה, צריך בכל יום לזכור את ההארה של אתמול, כדי להיות מוסיף עליו היום. וכמו"כ צריך לזכור שמחר צריך להוסיף ולהמשיך אורה מן ההדלקה של היום. ולכן היה לו עניין לשאול את הגבאי, ולשמוע ממנו את התשובה הנ"ל בכל יום מימי החנוכה.

וגם עת ממחרת ימי החנוכה, ודאי שצריכים אנו לזכור את ההארה של הימים שעברו עלינו לטובה, ואין שישבנו מול הנרות הקדושים והתחננו ובקשנו שזנכה ללמוד את התורה"ק בהתמדה גדולה, לכבוד שמו יתברך ויתעלה. ועתה הזמן להכניס את האורות לתוך הכלים.

עומדים אנו ממחרת ימי החנוכה. הרה"ק רבי אהרן מקרלין זצ"ל אמר (הובא בבית אהרן) דאביו הרה"ק ר' אשר מסטולין זצ"ל ציוה פעם בזאת חנוכה לשורר "הדרן עלך מסכת חנוכה והדרן עלך", דחנוכה הינה כמסכת שלומדים ושונים אותה וחוזרין עליה וחפצים ומבקשין שזה יאשר בעצמותינו. ואפשר לבאר ד"הדרן עלך" זהו מלשון "הוד והדר" שישנו ללומדי התורה. וזהו שמבקשין שהיופי וההדר של נרות חנוכה, שיש לאדם כשיושב ע"י הנרות, שאז כולנו מלאים זיו ומפיקים נוגה, ובקשתינו עתה שזה ימשיך להאיר ולא ידער ויכבה חלילה.

וכבר כתבו בספרן של צדיקים (עי' עבודת ישראל לחנוכה ועוד) דעיקר ענין חנוכה הוא להאיר את חודש שבט, דהיינו ליקח מהאור של חודשי יקב, ולהאיר עמם את לילות שבט שנפלו בחלקו של עשיו, שנקראים ימים הנמוכים, וע"י הכח של "בית יעקב אש ובית יוסף להבה" שזהו ענין חנוכה, שורפים ומכלים את "בית עשיו" שנדמה ל"קש". ואמר הרה"ק בעל אמרי אמת מגור זצ"ל, דבתורה"ק כתי' "זאת חנוכה המזכה ביום המשח אותו", וכתוב נמי "אחרי המשח אותו", דענין חנוכה הוא ליקח מהאור של ביום המשח אותו, ולהאיר עמו גם את האחרי המשח אותו. ובמאירי (בהקדמות) כתב דהאנשים שעובר עליהם ה"ו"ט ולא מתבוננים בו ולא לוקחים ממנו צידה לאחמ"כ, נמשלים לחמור שנושא ע"ג ד' כוסות, או שנוטל ד' מינים, ונושא נרות חנוכה, ולא עדיף מחמור שבעת הבציר נושא הענבים ובעת הקציר נושא חטים. ועדיין אנו קרובים לאור הגנוז של חנוכה, ועוד נוכל ליקח ממנו להאיר על הימים שיבואו לקראתנו לשלום.

וכאשר עומדים אנו ממחרת "זאת חנוכה", שהוא מעין יום נעילת הארת הימים הנוראים שעברו עלינו לטובה, וכדאיתא בבני יששכר שעד יום זה נראה במרום כדמות יד פשוטה לקבל שבים, יש לדעת שעתה אנו נוטלים את הארת ימי החנוכה, ומכניסים אותה אל תוך דפי הגמרא. כי הרי ל"ו הנרות הן כנגד ל"ו מסכתות. והאור שגזנו הקב"ה לצדיקים לעתיד, היכן גזנו, והיה אור

של רשעים. וכן יוסף מגודל ענתותו סבר יבוא הנס מכל מקום דרך שר המשקים.

מכל מקום לגודל דרגת יוסף בבהירות הביטחון באופן מופלג, היה צריך להבין שהזנב שאז נפל בכוס פרעה בא לשם בודאי בהשגחה עליונה, אבל לא עבור שחוררו ע"י שר המשקים כמו החשבון שעשה, אלא למטרה אחרת של הקב"ה את הזנב לכוס. לסובב את הענין שיגרום לו נסיון במידת הביטחון אם יעשה את החשבון הנ"ל, ויעשה איוה פעולת השתדלות אפילו הכי קטנה, או שיעמוד בנסיון ע"י שיבין שזה גופא היה כל התפקיד של הזנב לפני עשר שנים, ועל כן אין צורך לעשות שום השתדלות. וכיון שכן עשה משהו השתדלות, אומר השפ"א שה' דואג לצדיקיו שיוכלו לתקן ולהגיע לשיא שלימותם. ובאם היה איוה גפם, כדי שח"ו לא תצא תקלה ע"י יוסף, עשה ה' שישכח למרות שעשה סימנים לעצמו, בא המלאך וביטלם.

ועי"ז עכשיו זכה יוסף להגיע לשלימותו. שמצד א' רואה שהתקווה האחרונה לצאת בטלה, והנסינות ממשכים, ויוסף הצדיק מוסיף בדרגתו ועוד התפלל שישכחהו, כדי שיתוקן מה שעשה משהו קטן של השתדלות.

והנה ברגע א' עולה יוסף לגדולה בלי שום נסיון מדיני, ועם עבר פלילי של שתיים עשרה שנה בכלא, כשכולם מדברים עליו שהוא פושע נורא, והנה הוא נעשה המלך במצרים, ופרעה האלילי אומר שעל פיו ישק כל דבר. ובפירוש הדר"ל על פרקי דר' אליעזר שהיה מנהג לנשק את המלך, ופרעה מסר את כל הכבוד ליוסף שינשק אותו. ונעשה המלך הגדול בעולם, ולזמן הרב ביותר - שמונים שנה! והאבני נזר בספר נאות דשא מתאר איך יוסף הצדיק שמח בשעה שהרכיבו אותו במרכבת

לפרעה. וכל זה אינו צירוף מקרים ח"ו, אלא רק עבור זה שתהיה שליח הקב"ה להוציא אותי מהבוה, ולכן חלמתם החלומות, והראתי לכם את פתרוכם.

וא"כ, כיון שכל תכלית בואך לכלא זה רק כדי להזכירני לפני פרעה, שוב אין לך מה לחשוש מלהגיש לו הכוס כמו במשפט הראשון שלא חששת ולא עלה על דעתך לפחד ולחשוש, כי זבובים לא נופלים סתם במקרה. וגם אם יפול בגלל ששיכים לכוס פרעה הטמא, אין זה אומר שפרעה ירגיש בזה. ע"כ ביאור רעק"א בדברי יוסף לשר המשקים.

ולפי"ז קשה קושיא אחרת, חזקה שבעתים. איזה טענה יש על יוסף שאמר לשר המשקים "זכרתי והזכרתי", הלא זה היה רק חלק משיעור האמונה שנתן, ועוד מקבל עונש שיוסף לא ידע שזה נדחה רק לשנתיים, שיכול היה לחשוב שאם עכשיו שלא השתחרר כשהיה נראה שיש סיכוי, אין יוכל אי פעם להשתחרר, אם לא באופן של נפילה בנסיון שהמשיך כל אותם שנים עשר שנים בבית הסוהר יום יום, וכמובא ב-?

מדרגת הביטחון הגבוהה של יוסף הצדיק

אלא ביאור הדברים מובא בדברי שמואל בשם הרה"ק רמ"מ מויעבסק, שמובא בשם הבעש"ט הק' עה"פ "אשרי הגבר אשר לא יחשוב לו ה' עוון", שהכוונה אשרי האיש שנמצא בדרגה גבוהה כזו, שאם רגע לא חושב בה', נחשב לו כבר לעוון.

והנה באמת אם אדם רגיל יאמר הפירוש של רע"א בתור השתדלות, הרי הוא צדיק גמור. אבל יוסף הצדיק שזכה להגיע לשלימות דרגת הביטחון שעליו אמר "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו", וכפי שאפשר לראות מכל מה שעבר עליו, שלא היה בעולם אדם שעבר כ"כ הרבה צרות ויסורים והשפלות ונסיונות, ובכ"ז נשאר במצב של שמחה נפלאה ובעוזות של ביטחון. ולא מושפע ולא מתפעל משום דבר בעולם, גם כאשר באופן חיצוני הוא נראה כמצב של צרה ואסון ר"ל. כי האמת הוא שהכל מונהג מהבורא ואין רע יורד מלמעלה.

אח"כ כשהוא בבית פוטיפר, מובא שפוטיפר היה בודק אותו ומבקש כל פעם משהו אחר יין, קונדיטון וכו' והוא מלחש ומגיש כרצון פוטיפר. ופוטיפר חשש בתחילה שהם כשפים. והסביר לו יוסף שמבקש מה' שישא חן בעיניו. והקדושת לוי עושה חשבון שיוסף יכל לברוח בנקל בגלל כישוריו. והאמרי אמת מוסיף שאם היה רוצה היה יכול היה ג"כ לקחת כסף עבור זה שמה שהיה תחת ידו, שהרי לא היה מחוייב לעבוד אצל פוטיפר, שנמכר בעל כרחו. אלא כיון שחי בבהירות האמונה וידע שהכל מהבורא ויש לו דוקא שם איזה תפקיד ושליחות, ממילא הכל טוב, וצריך להשאיר שם ולעשות הכל ביושר.

ובכ"ז ממשך יוסף להיות איש מצליח - תואר שכתוב בתורה רק עליו. ובמדבר (טו, יב) איתא שהכוונה "גבר קפוז". וב'מתנות כהונה' מבאר שהכוונה איש מקפץ ונזהר ושמוח; ובאמרי שמואל כתב שזה מסביר מדוע "וה' עמו", שהמשיך להיות כל הזמן בשמחה עצומה כל כך, שממש רקד! כי טוב לו מה שה' עושה עמו, ואין לו שום טענות, והכל טוב!

לגודל דרגת ביטחונו היה זה פגם כלשהוא

ולפי"ז בעז"ה נבין עכשיו היטב מה הטענה על יוסף שאמר לשר המשקים כי אם וכו', שאמנם יוסף צודק שזנב לא מגיע במקרה, והבין שחפץ ה' שתהיה הישועה ע"י שר המשקים. והנה בגמ' (פעילה דף י"ז) איתא שרשב"י בכה שנשלח לו שד בשם בן תמליון במקום מלאך לבטל הגזירה. אבל אמר רשב"י "יבוא הנס מכל מקום". והמהר"ם אש מבאר שלזה אומרים בעל הניסים "ורשעים ביד צדיקים", שהנס של חנוכה היה ע"י הקדושה, ולא ע"י צבא

המשנה, וכל הכבוד הגדול שעשו לו, כיון שעיי"ז התבטל כל הריגונים של אותם שנים וסר החילול ה' שח"ו יהודי עברי לא מתנהג כראוי. וכל זה בעבור שחי באופן הזה של בהירות באמונה שהכל מהבורא!

ענין חנוכה הוא בהירות האמונה

ובעבודת ישראל (חנוכה ובפי ראה) כתב שהודאה מלשון מודה על האמת, כאשר נראה שלאורה לא היה משהו טוב ורואים באמת שכן טוב, שאמנם זכה יוסף לראות איך הכל הכל היה רק לטובתו וכל מעשה האחים היה באופן שלקחו מהם לגמרי את בחירתם והוכרחו להתנהג כך כדי להביאו לאותם נסיונות שלא התנסה אדם מעולם, שעיי"ז פעל פעולות נוראות, שהכין את כל ארץ מצרים לבני" לפני קבה"ת, ונגמרו מאתים ועשר שנה בלי שח"ו היה פגם בקדושתם. ותוך חמישים יום יכלו להגיע לדרגת קבה"ת!

ובשפ"א מובא על הגמ' ביומא שיוסף מחייב את הרשעים, שבכח עמידתו בכל הנסיונות שבעולם נתן כח עד היום אפילו לנמוך ביותר להתגבר על נסיונות. וממילא יש תביעה ג"כ לרשע הכי גדול שיש לו כח מיוסף, והשתא שרואים המחשה איך נראה חיים אמיתיים עם ביטחון ואמונה, שאז המצבים שנראים הכי גרועים מתבררים שהכל לטוב. וזה האור וההשפעה הגדולה של חנוכה שמתגלה אור הגנוז של בהירות הביטחון. וע"כ אומר הרה"ק ר' משה ליב מטאסוב זי"ע, שזה ביאור דברי חז"ל שזמן הדלקת נרות חנוכה הוא עד שתכלה רגל מהשוק, שאחרי שמקבלים בהירות באמונה, אין סיבה לעשות שום השתדלות בשוק, ואסור להרצות מעות לאורם. שע"י אור נ"ח אסור להתעסק בקטנות לרץ אחר מעות וה' אלוקין עמך לא חסרת דבר!

נערך ע"י הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א

הכנה מע"ש

הנה בפרשת מקץ שאנו קורין השבוע, מצינו מצוה מיוחדת ומעלתה היא עד אין ערוך ואי אפשר להעריכה בכמה מילין, מ"מ מצוה עליו להעריכה עד כמה שידנינו מגעת, ה"ה מצות להכין צרכי סעודת שבת, והוא שנאמר וירא יוסף אתם ויאמר לאשר על ביתו הבה את האנשים הפיתה ויטבח טבח ויחן וגו' (בראשית מג טו), ודרשו ז"ל (בראשית רבה צב ד) ו"ל ואין ויחן אלא שבת, היך מה דאת אמר, והיה פיום הששי והכינו וגו' (שמות טו ה), ה"ה אמרה ששמר יוסף את השבת קודם שלא תינתן, עכ"ל. ואם יוסף הצדיק קיים מצוה זו אפילו בעומק הקליפה של טומאת מצרים, הרי לנו שמצוה זו מקורה מאדם הראשון, שהרי כל מה שלמד יעקב בבית שם ועבר מסר ליוסף, ובוודאי שאם יוסף קיימה, למד כן מיעקב שקיבלו מרבותיו. וא"כ הבה נעסוק השבוע במעלת מצוה זו הנוגע לנו מידי שבוע בשבוע, ונדע מעלתה וערכה מהו בס"ל:

הכנה לשבת

לעולם ישכים אדם בערב שבת להכין ולזמן צרכי שבת, והוא מדאורייתא, ואפילו ביום טוב שחל בערב שבת יש לקיים מצוה זו, ועיקר המצוה היא בע"ש בבוקר דייקא, ולא ביום חמישי, ומ"מ אע"פ שעסק בה בבוקר חייב ג"כ לעסוק בהכנה לשבת בין השמשות, אבל בלילה אע"ג דמצוה קעביד, מ"מ אינו עיקר המצוה, שכן עיקר הכנה לשבת נלמד מלקיטת המן במדבר, והמן היה לוקטין בבוקר ולא בלילה. והטעם שאמרו שחייב

להכין צרכי שבת בערב שבת דייקא, הוא כי כן דרך עורכי מאכלים חשובים להכין מאכלם באותו יום כדי שיהא ניכר שמכינו לצורך האורחים וכדו', משא"כ אם מכינו יום קודם אינו ניכר שמכינו לכבודו. ועוד כדי שיהא טעים לחכו ויאכל מעדנים לנפשו, כי אין טעם אכילה של אותו היום, שלטעם אכילה של אתמול. וכל מה שאמרנו שחייב להשכים ולהקדים בערב שבת, היינו מיד אחר ק"ש ותפילה, אך אם הוא רגיל ללמוד אחר התפילה איזה שעור קצוב, או שלומד עם רבים, אל יבטלנו אלא יקנה אחר השיעור ברבים:

אמנם כל זה אינו אלא במאכלים ושאר דברים שטעמיים יותר בהכנתם בערב שבת, אבל בדבר שאין חילוק בהכנתו אם יעשנו מקודם, מוטב שיכינו מקודם, ודבר זה הוא בכלל מה שאמרו (פסחים א) זריזין מקדימים למצות, ואע"פ דהארת שבת מתחלת רק מיום ד', מ"מ בהכנה לשבת מצותה מיום ראשון, וכשמאי הזקן שהיה קונה מיום ראשון:

וכן דברים הנצרכים הכנה רבה, יש להקדימו ליום ה' או כמה ימים שצריך לו להכינו, וכן בימות החורף שהימים קצרים הם, מוטב להקדים חלק מהדברים ליום ה', כדי שיהא פנוי יותר בערב שבת, וכ"כ אם לא ימצא לו בע"ש מותר לו להקדימו ליום ה':

ואפילו אדם חשוב מצוה להתעסק בעצמו בצרכי שבת, שכן בכל המצוות מוטב שיעשה המצוה בעצמו ממי שיעשנו ע"י שליחו, והוה הכבוד שבת שמתעסק בה בעצמו מכיון שחובת הגוף הוא כמו תפילין וציצית, וכל המרבה בה הרי זה משובח:

ועל כל דבר שקונה יאמר לכבוד שבת קודש, כיון שעל ידי הדיבור יחול קדושת שבת על אותו דבר, כי הדיבור לא דבר ריק הוא. ובהליכתו יאמר, "הריני הולך לקנות לכבוד שבת כדי לקיים מצות והיה ביום הששי והכינו וכו' לתקן את שורש מצוה זו במקום עליון, והיה נועם" וכו'. ואם הוא ביום חמישי יאמר רק הריני הולך לקנות לכבוד שבת לתקן את שורש מצוה זו במקום עליון, והיה נועם וכו':

- א. שבת (קרי: וברשי"י שם), שו"ע (סימן רנ סעיף א), ב. ביאור הלכה (שם ד"ה ישכים):
- ג. בני יששכר (שם) מדוהציוא הכתוב בלשון והיה, ואין והיה אלא לשון שמחה, הרי אפילו בזמנים של שמחה אינה נדחית מצוה זו:
- ד. ומצינו כמה בראשונים כמה לימודים על זה, א) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, ולקטית המן מיד בבוקר היה (רש"י שם). ב) אין והיה אלא לשון מיד (שבלי הלקט סימן נה) ומביאו הבית יוסף (שם ג). מדכתיב 'ביאו' ששורשו מלשון בוא שהוא לשון מהירות (בני יששכר מאמרי השבתות מאמר ב אות טו). ד) כדי שלא יבוא ח"ו ע"ז לחשש חילול שבת (סדר היום סדר הכנת השבת):
- ה. שער הכוונות (רוש"י יום השבת דרוש א), פרי עץ חיים (שער השבת פרק א),
- ו. שבלי הלקט (סימן נה) בשם תנחומא (בתנחומא שלנו אינו), וכ"ה בתניא רבתי (סימן י), מג"א (ס"ק א), שו"ע הרב (סעיף א).
- ז. אמר רב חסדא, מנין שכל המוציא יציאה בשבת, מצוה שישכים ויוציא משחרית, שנאמר והיה ביום הששי וגו' (שמות טו ה), ודרשו חכמים אין והיה אלא מיד, וכו'. אמר ר' זעירא, אע"פ שמוציא אדם ערב שבת משחרית, מצוה שרורך [בה] בין השמשות, שנאמר, והיה משנה וגו' (שם), עכ"ל. ומביאו בשם רב חסדא שהוא בעל המימרא במסכת שבת (שם):
- ז. ננוקיי יוסף (שבת שם):
- ח. סדר היום (שם):
- ט. סדר היום (שם), ומסיק, דלכן התירו אוכל נפש ביום טוב, אע"ג דאסור בשאר מלאכה, כיון דביו"ט יש מצוה שמחה ביו"ט, ואם לא יתירו לו להכין צרכי סעודה של אותו היום, לא יאיל לו כ"כ, וזהו הטעם שהתירו לו, ע"ש באורן].
- י. משנה ברורה (ס"ק א):
- יא. של"ה הק' (שבת נט מצוה אות א), היעב"ץ בסידורו (דיני ערב שבת):
- יב. דרכי משה (אות ב) בשם אור זרוע (הלכות ערב שבת סימן יח):
- יג. ובע"פ שבית שמאי במקום ב"ה אינה משנה, מ"מ בזה אפילו הלל מודה שעדיף לעשות כן, אלא הוא בעצמו מדה אחרת היתה לו (דרכי משה שם):
- יד. וכ"כ לא התירו לעשות כהלל, אלא למי שאמונתו חזקה עליו כל כך כהלל, אבל מי שאמונתו כ"כ ודאי דעליו לדאוג לצרכי שבת מיום ראשון (ב"ח אות ב):
- יז. מג"א (שם), שו"ע הרב (סעיף ז), משנה ברורה (ס"ק א):
- יח. משנה ברורה (שם):
- יט. מג"א (שם):
- כ. מחצית השקל (ס"ק א ד"ה ועל כל):
- כא. כך החיים (ס"ק א):

מהנעשה והנשמע בחצר הקודש

נחלתנו

"מקוה ישראל ה'"

הם נושאים אותו מעל גביהם בזמיה, ללא הרגשת כובד המשא, בקלילות ובחדוה. הם עוטפים אותו מכל צדדיו, מבלי להשאיר שום חרך שאין טובם ושפעם ממלא אותו. וכאשר הוא קפוא וקר הם עוטפים אותו בחום ובאהבה אין קץ, ולא יניחוהו עד אשר ישפיר לאטו וינסך חום וחיים בפנימיותו.

מי הם אשר כ"כ מפליאים לעשות את כל אלו?

המים!...

החבורה עוטפתו מכל צדדיו ומספקת לו מעטפת הגנה מושלמת מכל פגעי ומאורעות זמנים ירודים אלו, ומגינה עליו מכל מרעין בישין ומכל נסיונות קשים. וכפי שסיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, על אחד מבני גור מפולין של מעלה ששלפני המלחמה שהיה מהאריות שבחבורה. ובעבור עליו כוס התרעלה נתמלא קושיות וטרוניות עד אשר פרק מעליו עול תורה ומצוות וגמר בליבו לינשא לבת אל נכר. כאשר מצאו חברו משכבר הימים ותסמנה שערותיו למצבו אשר עומד ואשר עומד לעשות, הבין

כי דברי תוכחה לא יועילו בכאן. לכן רק חפן את ידו הרועדת ביד חברו בחום ואמר לו: "הלא תדע שנשארו עוד מבני החבורה בחיים. שער בנפשך כאשר ידברו ב'שטיבל' וישאלו, מה עם פנייניע ויענו אהה, נישא לשיקצע. מה יאמר על כך איטשע מאיה, מה יענה על כך מנחם מענדל?!... הדברים נכנסו בלבו כארס של עכנאי וגמר בלבו לעזוב את דרכו לא טובה, ולשוב לדרך הישר.

וכן הוא בשלישיה, כאשר יבא אחד מבני החבורה קפוא וקר ברוחניות, ויחוש שאין מרגיש טעם וחיות דקדושה, הלא באסיפת רעים ודיבור חבריים יחדיו תהא חמימות ננסכת בעצמותיו, וכאשר אמר החכם מכל אדם "שניים וחם להם ולאחד איך ייחם". כך יופח בלבו ניצוץ אש "עד שתהא שלהבת עולה"...

ועל כן בעומדנו לקראת האי שבתא שבת התעלות לבני חבורתא בצילא דמהימנותא, נא ונאמר יחדיו "בואו ונצא לקראת שבת מלכתא היא שבת המתאמת ומתאחדת בתורתין"...

ערבי נהר אמרים ערכים ממאורי החסידות

ערבי נהר

רשעים שרוצים להמעיט טובתם של ישראל יוסר מהם הממשלה

יוסף הוא השליט הוא המשביר לכל עם הארץ (בראשית מג ו). ר"ל הצדיק שרוצה להוסיף על ישראל רב טוב זה הוא השליט על הארץ, לו ניתן הממשלה גם בעולם הזה, משא"כ ברשעים שרוצים להמעיט טובות מישאל, ועינם צרה בטובת ישראל יוסר מהם הממשלה. (קדושת לוי)

יוסף ליקט את כל הכסף בשביל ישראל

ויאמר וגו' כספכם בא אלי וגו' (בראשית מג כג). וקשה איך נכתב בתורה דבר שאינו, שהרי לא בא הכסף שלהם אליו. ונראה דהנה ידוע שיוסף ליקט כל הכסף כמ"ה וילקט יוסף את כל הכסף וגו', וכוונתו הי' ללקטם בשביל ישראל כדאי בגמ', שלשם אוצרות הן, וכך אמר להם עבד יוסף, כספכם בא אלי, ר"ל הלא כל הכסף הבא אלי מכל העולם, הוא כספכם, הלא כשבילכם, וא"כ ל"ל הכסף שלכם, רק שאמר להם בדרך חכמה, שהם לא יבינו כוונתו. (נועם אלימלך)

שכרות השבטים בא מתוך שמחה ולא מיין

וישתו וישכרו עמו וגו' (בראשית מג לד). והק' האין הותרו לשתות יין, הלא לא ידעו שהוא יוסף. ותי' בשם הר"ר זוסיא

המשך בעמוד ד' <<<

יום אחד באוצר המלוכה

--- "אוי שבת שבת שבת שבת, הייליגער לעכטיגער שבת" ... נעימה דקדושה עוטפת ומלווה אותם. צינת הליל שוב אינה יכולה להם, והחמימות עולה ומזדחלת מהלב למוח וחוזר חלילה - בהילוכם בנחת בלילה של שבת. "תנחום", פותח שלמה חיים ואומר, "אכן צדקו דברי החכם מכל אדם 'טובים השנים מן האחד, כי אם יפולו האחד יקים את חבירו', הרי 'שבת בראשית' ראינו כאן, א נייע שבת פשוטו כמשמעו, הרי אין דומה שבת שקדמה לה לימוד של סידורו של שבת, לזולתו והפכו. **עתה מביין אני היטב את מה ששמענו בשם רבינו הנחל יצחק ז"ל ע"ש 'סידורו של שבת' כשמו כן הוא, שעושה 'סדר' לכל השבוע, ופשיטא שמי שטרם בערב שבת יאכל בשבת.**"

"אך הא גופא", ממשיך שלמה חיים ואומר, "מזה שראיתי כמה חשובה ונחוצה ההכנה לקראת שבת, נתעוררה בקרבי תמיהה טורדנית אשר לא נותנת לי מנוח". וכאן פותח שלמה חיים בשאלה נוקבת, "מדוע מינקותנו רגילים אנו, וכך שמענו מרבותינו, וממשיגינו, וממשפיעינו, ומראשי חבורתינו, **כאשר כל חג ומועד ממשמש ובא, שולפים את דברי חז"ל 'משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלים ודורשים בעינינו של חג',** וכמוכן בפרד"ס, וכך דרשו בפירוש רז"ל, "מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם, אל תקרי אותם אלא אתם", וכבראשונה, כן הכוונה בזה להכין ולעורר הלבבות. ועד למגילת אסתר הגיעו לדרוש "יעש המלך כדבר ממוכן", שריבוי ההשפעות תלוי בהכנה ובאתערותא דלתתא, וכה הושרש הדבר בנו עד שהתרגלו שאיכות ההשפעות היורדות במועדים וימים טובים, תלויה ועומדת בכוננתו, כ"א לפי השגתו, וכמה שהכין את עצמו. ואילו לקראת שבת מלכתא אשר מתנה טובה וחיבובה היא מבית גזויו של הקב"ה, לא עוררנו כ"כ שצריכים כ"כ להתכונן ולהכין את עצמנו, ע"מ שההכנה תשפיע על איכות ההשפעה. הן אמת שבני העליה מתחילים כבר מאמצע השבוע להתכונן ולהתבונן במעלת יקרת השבת. אבל כמדומי שאצל העמק' הדבר פחות מושרש. הם יודעים יותר 'מלמעלה' שצריך להתכונן לקבל פני שבת מלכתא, אבל אינם משקיעים בפרטים הקטנים של מהותה של שבת הן בחלק הנגלה והן בחלק הנסתר."

"חיים שלמה יקירי, הסכת ושמע", עונה תנחום לעומתו. "ראשית נפעם אני מהכלים שיש לך לקבלת האור והשפע, אשר ניצוץ אחד מבעיר כן אש קודש לעבודת השי"ת, והלואזי ויהי חלקי עמך". "שנית, כמדומי שמעט הפרזת על המידה בתיאורך על ה'השגה' שישנה בעמך ישראל בהכנה לשבת קודש, והרי אתה בעצמך הזכרת בדברך את האימרה הידועה על מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, שכמוכן, מדרשו לטירחה ואכילה רוחנית, והדברים ידועים ומפורסמים ואף ישנם סיפורים נפלאים על אנשים פשוטים שהתכוננו לקראת שבת בצורה נעלית ונשגבה. אמנם יש מן הצדק בדבריך וכבר הזכיר זאת רבינו בסידורו של שבת בלימודינו בשבוע החולף."

"אכן תנחום", מאשר שלמה חיים. "גם אני חשתי בזה, אך כדי לחדד הדברים הגדרתי אותם כך, ועכשיו כולי אוזן לשמוע מפיך איך הבנת את דבריו הקדושים."

"ובכן", התחילו המילים לנבוע מפיו ומליבו של תנחום. "אספר לך סיפור אשר הייתי עד לו, וכמדומי שכוחו לשפוך אור על מבוכתינו". "בשכונת לבית הורי התגורר יהודי אחד, מליונר בסדר גודל עולמי, שמועות עקשניות דיברו עליו שיש לו כמה וכמה שכונות או אפילו ערים ברחבי העולם. בן יחיד היה לאותו יהודי, אשר היה משוש חייו, ומנהג טוב לו וטוב לעולם הנהיג אותו גביר, שבכל עת רצון ושמחה בכל שלב מעת לידתו של בנו, היה עורך משתה ושמחה לו ולכל מכריו ומוקיריו. החל מ'ברית אברהם', ו'ברית יצחק', ו'חלאקה' ו'הכנסה לחיידר' וכו'. הכלל, דרכו של אותו גביר היתה לחלק מהונו לכל קהל

"אהה, תנחום" חופן שלמה חיים את פלומת זקנו הצעירה בעינים עצומות, "יוצק חן בשפתותיך, דבריך נאים ונכוחים כמים קרים על נפש עייפה. אכן הזכרתי נשכחות, וגם אני נזכר מאותו יהודי ומשמחתו אשר ערך". "אמנם טעם חמוץ מעט עולה בפי, כאשר נזכר אני בכמה ממכרי אשר באו אתי לחתונה העולמית, וכמוכן שבמדשאות המוריקים לפני האולם, היה שטוח ומסודר 'בר' מאין כמוהו, מלא וגדוש בכל מיני מטעמים שבעולם ואף אשר אינם. והם התמהמהו שם ומילאו את גרונם ואת בטנם, להשתתף ב'שמחתו' של היהודי היקר דנו, ולצערי איחרו את המועד ולא קיבלו את המתנות הנפלאות."

"שלמה חיים", מפסיקו תנחום, "תפסת לי את המילים מהפה. בדיוק זה מה שרציתי להוסיף ולהסביר, מדוע בכל זאת צריך להתכונן לשבת קדשינו, לישב ולהמתין עד כלות - לשבת. ותסלח לי על המילים אשר אומר, אשר אולי אינם נאותים לאומרם ובוודאי לא ביום השבת, אך אם אוהבם של ישראל הקדושת לוי אמרם, בוודאי זהו ההגדרה האמתית. אותו איש אשר הגיע לחתונה ולא השכיל להכנס, אלא נשאר עם כל החגיגות

המשתתפים בשמחתו. ויודיע ח"ן לחשו שהנכנס לחנותו של אותו בָּסֵם יכול לצאת לא רק עם ריח טוב, אלא יכול לצאת גביר בזעיר אנפין, ואם השאל הכיכד לא התרוקנו אוצרותיו של אותו יהודי, או לחילופין מדוע לא נעשו כל אנשי עירו לגבירים שכמותו, אספר לך ממנהגו. כאשר היה משגר הזמנות לשמחתו, היה מטמין כל מיני רמזים וסודות בין השיטין, אשר לא כולם הצליחו לפענחם או בכלל להבחין בהם, וכדי לקבל את המתנות והדורות בעת השמחה, היו צריכים לידע את אותם הרמזים, וכמה שידעו יותר הצליחו לפתוח יותר דלתות עם כל מיני קודים ורמזים ולהכנס לתוככי החדרים שמחלקים שם המתנות. ועל כן היו החכמים יושבין ומכינים עצמם לשמחתו, וכמה שהכינו את עצמם שינו כל מיני קודים ופתגמים, וכך בעת השמחה הצליחו להכנס חדר לפנים מחדר יותר ויותר, ולמלא את ידם באוצרות פז."

"אמנם שונה היה הדבר

כאשר הגיע יום שמחת ליבו בנישואי בן קיר זה. באותו יום ובאותה מעמד השמחה, עמד מידוענו הגביר הנעלה, וחילק מלא חפניים לכל מאן דבעי. הוא פתח את כל חדריו

מי שבא להשתתף בשמחתו, ולא הצטרפו יותר להשתתף בסימנים ורמזים כדי לפתוח את השערים."

"כך הוא החילוק - ואומר רבינו בסידורו של שבת בשם המקובלים נ"ע - בין שבתות למועדים טובים. שבמועדים צריכים לכוון ולעורר התעוררות ודלתתא ע"מ לפתוח את השערים, אמנם לא כן הוא בשב"ק... "כי יום השביעי הוא קודש והוא קדוש מעצמו בלי שום סיוע מהתחנותים, ואינו תלוי בתחנותים להחליף אותו לזולתו או לקדשו ע"פ בית דין כמו שהבי"ד מקדשין המועדות וראשי חדשים, רק "ויקדש אלו את יום השביעי", שהוא קדוש מפי הקב"ה, כי קדוש היום לאדוננו" ... "ועל המעלה הנפלאה הזאת שיבא אדוננו דוד המלך ע"ה ואמר ב'זמורו שיר ליום השבת' "כי שמחתני ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן", פירוש שאתה בעצמך שימחתני, בפעלך - במה שאתה לבד פועל בשבת בלי שום אתערותא שלי" וכו'."

בחוץ. וכמוכן כל זה בשל שלא השכיל להבין מה המטרה בהגענו לחתונה הגדולה, אינו יותר מכסיל ובעה. "זאוי לכסיל אשר בזה היום ששערי אוצרות המלך נפתחים ולא פנה אליהם רק ישן כל היום. לכן בשבת ויום טוב ראוי כל אדם רק לשמוח בעבודתו ולא בהבלי עולם רק בעבודת השם יתברך ברוך הוא ישמח כל היום" (קדושות לתוכה קור' ב). "והאמן לי שלמה חיים", לעמוד איתן מול כזה 'בר' ותבן, ולא לשכוח מהמטרה האמתית לא שייך בלי הכנה וההבנה הנפשית ביקרת מעלת ערך שבת קדשינו."

"תנחום תנחום", מושיט שלמה חיים את ידו בפנים צהולות, "הארת את עיני והטעמתי מעט מנועם זיו השבת. מי יתן ויזכני השי"ת להוסיף ולהתעלות במעלת שבת מלכתא ולקבל ממנה את כל שפע האורות לכל הששה ימים המקבלים קדושה משבת קודש". "גוט שבת, תנחום, - גוט שבת."

המתחיל במצוה לקיים ג' מצוות הללו לקבוע השראת השכינה. (בני יששכר - כסלו)

השבטים רמזו לפרעה שהם עבדי ה' מנעורם ועד עתה

ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה וגו' (בראשית מו, לד). הנה איתא בזה"ק שבסיפורי מעשיות מרומזים סודות עמוקים, והנה גם בכאן יש לרמז שאמר להם יוסף הצדיק, שיאמרו לפרעה, שהם עבדים למלך העולם שהוא אלוקים, גם אנחנו גם אבותינו, אנחנו עבדים לאלוקינו מלך העולם, בעבור תשבו בארץ גשן, ולזה אנשי מ'קנה ה'יו, ר"ת אלוקינו מ'לך ה'עולם, מנעורינו ועד עתה היינו עובדי ד' גם אנחנו גם אבותינו היינו עבדי אמי"ה, וק"ל. (מאור ושמש)

אע"פ שלא נענה בתפילתו אל יתיאש מן הרחמים

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני (בראשית מו, יז). זהו שמרמז בכאן, שר"ת ו'יגש אליו ה'ודה הוא א"י, שפי' ששואל איה חסד הקל וישועתו, ע"י תפילתו, ומרמז לנו הכתוב שיתרץ לעצמו ע"ה, שלא יתיאש א"ע מן הרחמים, כי בי אדוני, כי יש בי חלק אלוקי ממעל, ולכן, ידבר נא עבדך דבר באוני אדוני, ותעשה למענך לקבל תפילתי. (זרע קודש)

ערבי נחר

מאניפלאי ז"ל, והפירוש, וישכרו 'עמו' דווקא, ולא מיין נשתכרו רק 'עמו', שהיו שמחים עמו והיה נחשב להם כשתיה ושכרות.

(אמרי פנחס)

יוסף רצה לקבוע השראת השכינה ע"י ג' מצוות חדש שבת מילה

וחמש את ארץ מצרים וגו' (בראשית מא, לד). דורשי רשומות דרשו במה שאמר יוסף וחמש את ארץ מצרים שהיתה הכוונה על ג' מצוות אלה, שהם ח'דש ש'בת מ'ילה, ר"ת חמש. וכת' בחיד"א בס' ראש דוד ששלש מצוות הללו המה כסגולה לקבוע השראת השכינה, וכו'. והנה יוסף הוא ה' הראשון לגלות, וידע שיצטרכו כל ישראל לבוא אחריו לשם ולהשתעבד במצרים, ורצה לקבוע שם השראת השכינה שתייה עם כל ימי גלותם הנה נזדרז הוא בדבריו לקבוע הג' מצוות הנ"ל, והוא שרמז בתיבת וחמ"ש את ארץ מצרים כנ"ל, ולכן רצו היוונים לבטל מצוות הנ"ל, כדי שתתבטל השראת השכינה, וע"כ אמרו כתבו לכם על קרן השור, דהיינו יוסף בכור שורו הדר לו, שהוא ה'